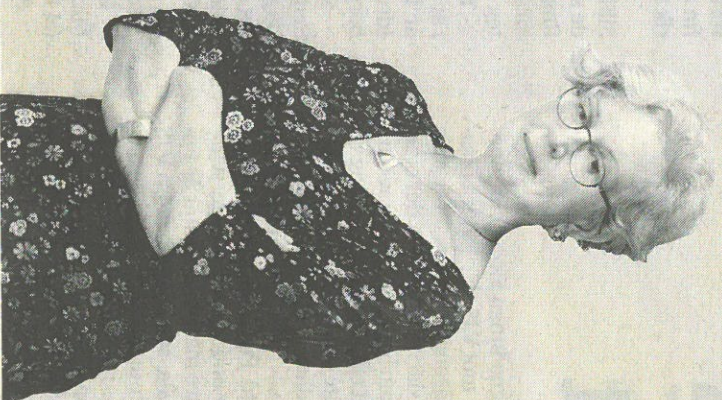

Ledare

HELÉN KURRI

Varje elev måste måste få lyckas

Redan i första klass insåg man att klasskamraten Torbjörn inte var som alla andra. Han hade lite lustiga intressen, som fysik, matematik och kemi, sånt som vi andra sjuåringar inte förstod ett dugg av. I högstadiet pluggade han matematik på en nivå som skolans lärare inte kunde undervisa i.

Sen hade vi Jan-Evert, som var bråkig, och hade slitna kläder. Han var bra på att spela trummor, men annars kommer jag inte ihåg att han skulle ha varit bra på någonting.

Klasskompisen Torbjörn var 26 år när han doktorerade. Janne däremot blev raggare och pappa när han nyss hade fyllt 15.

På varje skola finns det antagligen en eller ett par elever som är mer begåvade än andra. Ibland står begåvningen ut helt klart, som med Tobbe. Men ofta skymmer ett störande beteende barnets begåvning. Kanske var det så i Jannes fall.

Att prata om de särskilt begåvade eleverna i skolan har hittills varit nära på tabubelagt. Oftare hör man att det saknas resurser för ett tidigt och omfattande stöd till de svagaste.

Kanske tiden är mogen nu för att utvidga stöden att omfatta också särskilt begåvade? Utbildningsstyrelsens spejtsprojekt, 6 miljoner euro för innovationer och utvecklings-

projekt inom den grundläggande utbildningen, är ett intressant projekt som bland annat Lovisa har haft på. Läs mer på sidan 10.

Om undervisningsgrupperna är stora kan det vara svårt för lärarna att se eleverna som individer. Undervisningen läggs på en nivå där man strävar efter att hålla ihop klassen där skillnaderna mellan elevernas prestationer kan vara stora.

Elever som ligger före sina jämnåriga klasskamrater lämnas i allmänhet ensamma eftersom de anses klara sig så bra, men också för att deras begåvning kan vara svårt att identifiera. Det att en elev har en unik begåvning är inte detsamma som att eleven lyckas med allt hen företar sig. En extra begåvad elev kan ha stora svårigheter på många områden. Därför måste skolan bli bättre på att se också dessa elever och ta dem i beaktande inom den vanliga undervisningen.

I läroplanen ingår klara tankar hur man stöder barn som har svårt att nå målen, men knappast några tankar alls om hur man tar hand om barn som kan nå mycket längre. En fråga att besvara är om kommunen har rätt att ge extra resurser för barn som kan gå längre än vad läroplanen förutsätter.

En kritisk diskussion behövs alltså. Inte minst för att frågan om

stöd till särbegåvade är kontroversiell och uppfattas som elitistisk. Det handlar om att fördela redan knappa resurser.

Men det handlar också om jämlikhet. Oavsett begåvning och förutsättningar har alla elever rätt att nå så långt de kan i skolan. I Lovisa säger utbildningschef Timo Tenhunen att man "har ett bra system och utvecklade metoder för elever som behöver extra stöd i skolan. Däremot kan de starkast begåvade bli utan de utmaningar de behöver och har rätt till i undervisningen. Staden vill ta hänsyn till alla elever."

När Lovisa avslutar projektet om drygt ett år ska staden ha en struktur för hur elever med särskild begåvning kan stödas i undervisningen. Det blir intressant att följa med projektet och se hur man i Lovisa tolkar särbegåvning och vilka metoder som bäst stöder dessa elever.

I Borgå ska bildningsnämndens svenska sektion i kväll ta ställning till ett förslag om hur skolan bättre kan stödja särbegåvade elever.

Det behöver inte nödvändigtvis kräva stora resurser för att hitta metoder hur skolan (och föräldrarna) bäst stöttar särbegåvade barn. Men det behövs kunskap och en politisk vilja. Dessutom måste man vara beredd på att förändringar ofta väcker skepticism och motstånd.

helén.kurri@ksfmedia.fi

Projekt stöder särskilt begåvade elever

Lovisa stad har inlett ett projekt som stöder barn och unga som har en särskild begåvning. Siktta mot stjärnorna drivs av två utvecklare som kunde anställas tack vare ett betydande stöd från Utbildningsstyrelsen.

LOVISA – Det är ett unikt projekt i våra mått, säger utbildningschef Timo Tenhunen vid Lovisa stad. Det är första gången vi har möjlighet att anställa två personer på heltid.

Utvecklarna Anna Palasmaa och Tuula Äminne valdes ur stadens lärarkår, eftersom de känner personalen, omständigheterna och arbetsätten. De hjälper lärarna att hitta och lyfta fram barn och unga med en begåvning inom ett skolämne, idrott eller ett praktiskt ämne. Eleven kan också ha en särskild social begåvning.

Begåvade elever behöver utmaningar

Särskilt begåvade barn och unga är inte nödvändigtvis eleverna med de bästa betygen.

– Begåvade barn riskerar att underprestera och blir frustrerade för att de inte får tillräckliga utmaningar i skolan. De kan vara framgångsrika, kreativa, osynliga, arga eller till och med avhoppare, säger Tuula Äminne.

Utbildningschef Timo Tenhunen säger att valet att stöda särskilt begåvade elever handlar om jämlikhet.

– Vi har ett bra system och utvecklade metoder för elever som behöver extra stöd i skolan. Däremot kan de starkast begåvade bli utan de utmaningar de behöver och har rätt till i undervisningen. Staden vill ta hänsyn till alla elever.

Det ena utesluter inte det andra: en elev kan vara mycket begåvad i ett ämne men behöva stödundervisning i ett annat.

Första steget mot permanenta strukturer

Målet med Siktta mot stjärnorna är att få eleverna att bli motiverade, att få en känsla av att lyckas och finna sin plats.

– Vi vill att eleverna vågar visa sin begåvning tillräckligt tidigt, berättar Anna Palasmaa. Ibland vill man döja det som är annorlunda och "sticka ut".

Siktta mot stjärnorna riktar sig till finsk- och svenskspråkiga elever i förskolan och grundskolan och i vissa fall till gymnasiestudenter. Utvecklarna Anna Palasmaa och Tuula Äminne är knutna till projektet till hösten 2019. Själva projektet avslutas i slutet av 2019. Då ska Lovisa stad ha en omsorgsfull och genomtänkt struktur för hur elever med särskild begåvning kan stödas i undervisningen.

Projektet kostar 168 000 euro, varav 150 000 euro består av stöd från Utbildningsstyrelsens spejtsprojekt Innovationer och försök inom grundläggande utbildning 2018.